

Loosche Enk

het Loosche

NIEUWSBRIEF SEPTEMBER 1998

"Nieuws over oud"

● Monumentenzorg in Apeldoorn

Apeldoorn

GEMEENTE
APELDOORN

Monumenten: een blijvende ontdekkingstocht

In de periode dat ik nu als portefeuillehouder voor onze Apeldoornse monumenten in functie ben, heb ik al verschillende onvermoede fraaie plekje bezocht en ben ik in contact gebracht met vele monumenten-enthousiastelingen. Kort na mijn aantreden mocht ik de kadastrale atlas van Beekbergen in ontvangst nemen in de Ruitersmolen in Beekbergen. Een prachtige plek waar een evenzo prachtig boekwerk werd gepresenteerd door een groep vrijwilligers! In deze tweede uitgave van "Nieuws over Oud" leest u onder meer over de aanstaande restauratie van een andere molen, maar dan in Ugchelen. Een eveneens zeer mooi en historisch plekje van betekenis dat straks meer toegankelijk is voor onze burgers. Deze molens zijn molens zonder wieken en dat was nog even wennen voor mij als import-Apeldoornner. Behalve de burgers zijn overheden in toenemende mate betrokken bij het behoud en herstel van plaatsen met monumentale waarde. Nog niet zo lang geleden is de draad opgepakt om te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om het Apeldoornse Kanaal in ere te herstellen en werk te maken van dit mooie stukje (vaar)water. Het herstel van beken en sprengenkoppen waarin het Waterschap een nadrukkelijke rol speelt; ook een aspect van herwaardering van Apeldoornse waarden.

Het is mij gedurende de afgelopen maanden duidelijk geworden dat Apeldoorn haar cultureel erfgoed steeds meer erkent en herkent. De lijst van onze gemeentelijke monumenten en van het aantal aanwezige rijksmonumenten groeit nog steeds. We zijn inmiddels drie beschermde stads- en dorpsgezichten rijker: de Parken, de Metaalbuurt en Hoog-Soeren.

Binnenkort gaat onze stadsarcheoloog aan de slag. Een wens die reeds enkele jaren leefde maar die nu daadwerkelijk is ingevuld. Ook deze invulling zal van aanvullende betekenis zijn wat betreft onze kennis van het verleden.

Het onderkennen van het vele waardevolle uit het Apeldoorns verleden brengt de nodige (financiële) inspanning met zich mee. Het is zinvol meer te weten over de regelgeving en subsidiemogelijkheden. De stand van zaken van plaatsing op de gemeentelijke monumentenlijst en de meest gestelde vragen van kandidaat-monumentenbezitters treft u in deze uitgave aan.

Zo vlak voor de Open Monumentendag 1998 leek het de gemeente een goede gedachte de tweede uitgave van deze nieuwsbrief 'Nieuws over Oud' uit te brengen. De start van de monumentendag is in het Huis ter Horst in Loenen. Voor velen - waartoe ik ook mezelf reken - een goede gelegenheid om weer op ontdekkingstocht te gaan. Bij de VVV zijn overigens ook diverse wandelroutes langs monumenten verkrijgbaar met de nodige interessante informatie.

Ontdek Apeldoorn en geniet van de verscheidenheid van onder meer grafheuvels, villa's in de Parkenbuurt, sociale woningbouw in de Metaalbuurt of het Paleis het Loo. Beleef dat, naast het vele en mooie groen in en om onze stad. Apeldoorn blijft verrassend anders!

*Marja van der Tas
Wethouder ruimtelijke ordening en monumenten*

wethouder M. van der Tas

Rijks monumentenbeleid

Algemeen

De monumentenzorg staat volop in de belangstelling. Meer en meer toeristen bezoeken monumentale binnensteden en de jaarlijkse Open Monumentendag treft circa 700.000 bezoekers. Ook het archeologisch onderzoek mag zich in een grote belangstelling verheugen. Sinds de decentralisatie naar aanleiding van de Nota Monumentenzorg 1984 en de Monumentenwet 1988 hebben meer dan 500 gemeenten een monumentenverordening vastgesteld en meer dan 200 daarvan hebben ook een gemeentelijke monumentenlijst. Ook op landelijk niveau hebben zich sinds 1988 vele ontwikkelingen afgespeeld. Er kwamen nieuwe regelingen op het gebied van restauratie, onderhoud en parken en tuinen. De regelgeving in de stadsvernieuwing en de volkshuisvesting veranderde en er kwamen nieuwe instrumenten als het beeldkwaliteitsplan. Ook de invoering van de Algemene Wet Bestuursrecht (Awb) en de Leemtetwet Awb brachten, met name in de procesgang, de nodige veranderingen. Na de afronding van het Monumenten Inventarisatie Projekt wordt nu gewerkt aan de selectie en registratie van de jongere bouwkunst, hetgeen circa 16.000 nieuwe rijksmonumenten moet opleveren en ook duizenden gemeentelijke monumenten. Op het terrein van de archeologie en de bouwhistorie werd het Verdrag van Valetta ondertekend en zal op nationaal niveau, via wetgeving, een uitwerking moeten plaatsvinden van onder andere het principe "de veroorzaker betaalt".

"Niet-budget/ Budgethoudend"

In de nieuwe rijkssubsidie-regeling 1997 worden de gemeenten op basis van het aantal rijksmonumenten verdeeld worden in "budgethoudend" en "niet-budgethoudend". Voor de niet-budgethoudende gemeenten, waaronder dit jaar nog de gemeente Apeldoorn, zullen de provincies een rol gaan spelen, want zij maken in die gevallen een boven-gemeentelijke prioriteitsstelling. De bundeling van bedragen van de niet-budgethoudende gemeenten maakt voor deze gemeenten meer omvangrijke restauraties mogelijk. In de nieuwe regeling zijn de meerjarenprogramma's afgeschaft.

Daarvoor in de plaats moet de gemeente een behoefte-raming indienen bij de provincie. De restauratiebehoefte dient de gemeen-te aan te geven voor de komende vier jaar. Op basis van deze behoefte-raming vindt de toedeling van de beschikbare middelen per categorie monumenten over de gemeenten c.q. provincie (t.b.v. de niet-budgethoudende gemeenten) plaats. Een en ander is vastgelegd in het gemeentelijk uitvoeringsprogramma c.q. het provinciale uitvoeringsprogramma. Voor meer informatie over de nieuwe Rijkssubsidie-regeling kunt u terecht bij het buro Monumenten.

Karakter

Karakterloos

Versneld restaureren

Op ministerieel nivo is men er nu wel van overtuigd dat monumentenrestauratie elkaar in een hoger tempo moeten opvolgen. Om versneld restauraties te laten uitvoeren, is tot het jaar 2010 een bedrag van 840 miljoen gulden extra nodig. Zijn die gelden niet vrij te maken, dan lopen de achterstanden sneller op dan nu is voorzien. Deze cijfers, opgesteld door een interdepartementale werkgroep van de ministeries OCenW en Financiën, maken onderdeel uit van de huidige kabinetsformatie. De werkgroep geeft een aantal aanbevelingen aan in haar rapport. Zo adviseert zij onderzoek te verrichten naar het nut, de noodzaak en de mogelijke invulling van een minimale "terugkomtermijn" voor een restauratie. Eigenaren zouden wellicht ook na de eerste vijf jaar na een restauratie verplicht moeten worden onderhouds-plannen op te stellen. Organisaties voor stadsherstel zouden een zodanige verruiming van vrijstelling van vennootschapsbelasting moeten krijgen dat deze N.V.'s meer werkzaamheden buiten het terrein van de volkshuisvesting, maar in het belang van de monumentenzorg mogen verrichten. Bij grootschalige restauraties, de zogenaamde "kanjers" zou gestreefd moeten worden naar bestuurlijke schaalvergroting, waardoor dergelijke projecten beter ingepast kunnen worden in de meerjaren-planning. Een afzonderlijk budget voor deze omvangrijke restauraties kan daarbij extra ondersteuning bieden. Tot slot bepleit de werkgroep, waarop binnen de Rijksdienst voor de Monumentenzorg al wordt gestudeerd, het samengaan van de restauratie- en onderhoudsregeling, leidend tot een integrale regeling voor monumentenzorg.

(bron: Nieuwsbrief RDMZ, juli 1998).

Apeldoorns monumenten

In onze eerste nieuwsbrief heeft u al het een en ander kunnen lezen over de Monumentenzorg in Apeldoorn. Landelijke ontwikkelingen, waarover wij u hiervoor informeerden, worden nauwgezet in de gaten gehouden en hebben uiteraard ook invloed op de uitvoering van het monumentenbeleid in Apeldoorn.

Inventarisatie- projekt gemeente Apeldoorn.

In de eerste nieuwsbrief hebben wij u uitgebreid verteld over de in Apeldoorn gemaakte inventarisatie van waardevolle objecten en terreinen en dat hieruit een kleine duizend objecten zijn geselecteerd om voor bescherming in aanmerking te komen. In augustus 1995 is de eerste groep panden geplaatst. Inmiddels drie jaar later nu in 1998, zijn er meer dan 100 gemeentelijke monumenten en bijna 200 karakteristieke panden (bij)geplaatst, zo'n 100 objecten aangemeld voor de Rijksmonumentenlijst en een drietal stadsgezichten op de gemeentelijke lijst geplaatst (Parken, Hoog Soeren en de Metaalbuurt), waarvan de eerste twee in afwachting van een Rijksstatus. Ook het gebied rond het dorp Radio Kootwijk zal voorgedragen worden voor de Rijksmonumentenlijst. Meer dan de helft van de duizend geselecteerde objecten zijn geplaatst of in procedure gebracht.

Hoe gaat de plaatsings- procedure?

Alle waardevolle panden die op de selectielijst voorkomen zijn inmiddels aangeschreven over het voornemen tot plaatsing. Wanneer de panden zijn beschreven, ontvangen de eigenaren en bewoners de beschrijvingen met een antwoordbrief waarin aangegeven kan worden of men akkoord gaat met het vervolg van de plaatsingsprocedure, men gehoord wil worden of dat men opmerkingen heeft over de beschrijving. In het laatste geval wordt deze aangepast en nogmaals

toegezonden voor commentaar.

In geval van "horen" worden per wijk hoorgesprekken georganiseerd, waarbij in persoonlijke gesprekken van ongeveer 20 a 30 minuten van gedachten wordt gewisseld over monumentenzorg in het algemeen en het pand in het bijzonder. Van deze gesprekken worden verslagen gemaakt en aan de eigenaren toegezonden voor commentaar. Naast reacties, die aanpassingen van de omschrijvingen als inhoud hadden, waren er ook reacties met algemene opmerkingen en vragen. Hierop willen wij, behalve uiteraard persoonlijk aan de vragensteller, ook middels deze nieuwsbrief ingaan aangezien het vragen betreft die iedere (toekomstige) monumenten/karakteristieke panden - eigenaar aangaan, zie verder hiervoor bij het hoofdstukje "De meest gestelde vragen". Deze informatie is ook apart verkrijgbaar bij het bureau Monumenten.

Normaal gesproken wordt daarna per gebied een plaatsingsvoorstel gemaakt en met alle afwegingen en belangen aan het college van burgemeester en wethouders voorgelegd. De eigenaren en andere belanghebbenden ontvangen van het besluit een officiële kennisgeving. Daarna bestaat er de mogelijkheid om bezwaar te maken tegen het genomen besluit.

Stand van zaken plaatsingen

Afgezien van een 40-tal panden is de wijk De Parken afgerond, van de panden in Hoog Soeren zijn de beschrijvingen gereed en deze worden eind augustus aan de eigenaren voorgelegd gevolgd door de panden in Het Centrum en Wenum-Wiesel. In 1999 is het de beurt aan Het Woud, het gebied in de Stuwwalrand Parkzone Zuid (omvattende Ugchelen-Zuid, Beekbergen, Lieren, Oosterhuizen en Loenen), de Indische Buurt en de rest van het stedelijk gebied. En tot slot in het jaar 2000 is het streven het plaatsingsproces te kunnen afronden met de rest van het buitengebied omvattende Beemte Broekland, Hoenderloo, Assel, Uddel en Nieuw Milligen.

In totaal zullen er dan in Apeldoorn bijna 500 gemeentelijke monumenten op de lijst staan en iets meer dan 450 karakteristieke panden, een 100-tal Apeldoornse monumenten op de Rijksmonumentenlijst waaronder een tweetal buitenplaatsbeschermingen

Gemeentelijk monument Canadaalaaan 35

beleid

kandidaat gemeentelijk monument Hattemseweg 68 (immiddels gesloopt)

van Huis ter Horst en Paleis Het Loo met Kroondomein, een drietal beschermde gemeentelijk stadsgezichten en een drietal rijksbeschermde stadsgezichten. Verder zal de archeologische monumentenlijst nader worden onderzocht en eventueel uitgebreid. De per 1 september 1998 aangestelde gemeentelijke archeoloog zal zich hiermee gaan bezighouden. Zie elders in deze nieuwsbrief.

Een volledig actueel overzicht van de gemeentelijke monumentenlijsten en selectielijsten is bij het bureau Monumenten ter inzage.

De meest gestelde vragen

De meest gestelde vragen naar aanleiding van de hoorzittingen van de Parken zijn gebundeld in een "Meerinformatie over Monumenten en Karakteristieke Panden" waarvan wij de tekst graag ook in deze nieuwsbrief aan alle eigenaren van (toekomstige) gemeentelijke monumenten en karakteristieke panden afdrucken. Er bestaat hierover ook jurisprudentie en er zijn andere wetten en regelingen waar in de Monumentenverordening naar wordt verwezen. Deze artikelen kunnen worden opgevraagd bij het bureau Monumenten.

1. Waarom wil de gemeente mijn pand beschermen?

Het beleid voor de monumentenzorg in de gemeente Apeldoorn is erop gericht om in de eerste plaats waardevolle

ensembles te beschermen en te bewaren voor het nageslacht. De monumentale kwaliteit van de villabuurt de Parken is dermate hoog (vergeleken met parkachtige villawijken in andere gemeenten) dat het behoud van het gebied, mét alle elementen die dat beeld samen vormen, hoog in het gemeentelijk vaandel staat.

Het is duidelijk dat het ene object in het gebied belangrijker is dan het ander. Naast het monumentale is ook de ligging van het pand van groot belang. Denk hierbij aan panden op straathoeken en in zichtlijnen van straten. In de selectie is daarom een afweging gemaakt van welk element nu wel beschermd zou moeten worden en wat niet. Daarna is de keus gemaakt wat straks als rijksmonument, wat als gemeentelijk monument, en wat als karakteristiek pand aangewezen zal kunnen worden.

Tegelijkertijd met de gemeentelijke selectie speelt ook de selectie van de nieuwe rijksmonumenten. De keuze daarvoor ligt niet bij de gemeente maar bij de Rijksdienst voor de Monumentenzorg (de minister) die dit werk in Gelderland heeft uitbesteed aan het Gelders Genootschap. Het betreft hier een 100-tal panden van nationaal belang. Naar verwachting zal de Minister hierover in het najaar van 1998 een besluit nemen en zullen de eigenaren vanuit de gemeente officieel in kennis worden gesteld van het besluit tot plaatsing van hun pand op de Rijksmonumentenlijst.

Op gemeentelijk nivo houdt de selectie vooral voorstellen in voor het beschermen van gave, uitzonderlijke voorbeelden van villabouw in een parkachtige omgeving. De minder bijzondere, maar vooral gezien het beeld wel zeer belangrijke panden, zullen als karakteristieke panden beschermd worden. Dit is een lastige aanduiding. De monumentennota "Het behoud van kwaliteit" geeft het begrip "karakteristiek pand" als volgt aan: "Een bebouwing die door zijn massa-opbouw, vormgeving, detaillering, karakter, of functie sterk bepalend is voor de belevingskwaliteit van de totale plek waar die bebouwing zich bevindt. Het gaat daarbij om bebouwing die, om redenen die heel verschillend kunnen zijn, niet voor de kwalificatie als monument in aanmerking komt, maar die desalniettemin zoveel mogelijk beschermd zou moeten worden als beeldondersteunend element in een bepaald gebied, als kenmerkende uitdrukking van een bepaalde bouwwijze c.q. verkaveling, als kenmerkend overblijfsel van de historische ontwikkeling."

2. Het bestemmingsplan en het beschermde stadsgezicht geven toch al het beschermingskader aan?

Het bestemmingsplan geeft regels en voorschriften aan over - het woord zegt het al - de bestemming en het gebruik van de grond en gebouwen. Het meest wezenlijke onderdeel van een bestemmingsplan wordt gevormd door de verschillende gebruiksdoeleinden die in het plan worden aangewezen en die daarmee de stedenbouwkundige inhoud van het plan bepalen. Iedere bestemming bevat een omschrijving van de doeleinden, waarvoor de in het plan begrepen grond met het oog op een goede ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente mag worden gebruikt.

In het beschermde stadsgezicht is het streven erop gericht om de waarde van het gebied te behouden en daar waar deze is aangetast te herstellen, bijvoorbeeld door het terugbrengen van verloren gegane zaken als tuinaanleg, laanbeplantingen, passende bestratingen en straatmeubilair in de oorspronkelijke staat. De bescherming van de cultuurhistorische waarde is mede verwoord in het bestemmingsplan en daarin als randvoorwaarde meegegeven voor de toetsing van nieuwbouw- of verbouwingsplannen van gebouwen binnen het gebied.

Het bestemmingsplan en het beschermd stadsgezicht regelen echter niet het behoud van de monumentale kwaliteit van de individuele bebouwing. Daarom wordt in de unieke villawijk De Parken een groot aantal waardevolle panden als monumenten of karakteristieke panden aangewezen. Bij bouw- en of sloopplannen wordt dan het behoud van de karakteristieke en monumentale waarden uitdrukkelijk getoetst voordat een bouw- of monumentenvergunning wordt verleend.

De openbare ruimte

In het kader van het bestemmingsplan De Parken is o.a. met de monumentencommissie uitgebreid gesproken over de laanstructuur, met name het achterwege laten van trottoirs en het versoberen van verkeersdrempels, die in het bestemmingsgebied moesten worden aangebracht. Een aantal eigenaren heeft geklaagd over de overlast die de verkeersdrempels op deze manier de buurtbewoners bezorgen. Ook vinden een aantal monumenteneigenaren het bijzonder storend dat wanneer bomen dood gaan, er niet direct een andere voor in de plaats wordt geplant. De monumentencommissie en het bureau Monumenten delen de visie van de Parkenbuurtbewoners. Het behoud van de laanstructuur, het tegengaan van versturende ingrepen en het terugbrengen van elementen als bijvoorbeeld De Grift met stromend water wordt door hen bepleit.

In de afgelopen jaren is steeds weer duidelijk geworden dat de diverse gemeentelijke diensten die uitvoeringswerkzaamheden plegen in de Parkenbuurt, die werkzaamheden slecht op elkaar afstemmen. Vaak worden bij deze werkzaamheden het behoud van de monumentale kwaliteit van de wijk en de elementen die juist zo bepalend zijn voor die kwaliteit over het hoofd gezien. Vanuit de monumentencommissie wordt daarom gepleit voor een integraal beheersplan voor het gehele Parkengebied. Uitgangspunt bij het opstellen van dat plan moet zijn het behoud van de monumentale waarden en samenhang van het gehele gebied. Gedacht wordt hierbij aan een totaalplan op een grotere schaal waarop zowel de groenstructuur, de bestratingen, de verkeersmaatregelen en dergelijke staan aangegeven. Dit plan moet op uiterst zorgvuldige wijze alle belangen integreren en het uitgangspunt worden voor alle uitvoeringswerkzaamheden.

3. Wat betekent het monument of karakteristiek pand zijn bij verbouwingsplannen, mag er dan niets meer veranderen en gaat een bouwaanvraag extra tijd en geld kosten?

Binnen een beschermd stads- en dorpsgezicht is het streven er dus op gericht de monumentale waarden te handhaven of te versterken. Bij de toetsing van bouw- of sloopplannen worden daarom door de Welstandscommissie c.q. de Monumentencommissie, uitdrukkelijk het behoud van deze waarden meegewogen. Bij ieder pand geldt dat het bestemmingsplan in de eerste plaats bepaalt wat de uitbreidingsmogelijkheden van een pand zijn.

Bouwvergunning en monumentenvergunning.

Voor wijziging van een monument heeft u altijd een bouwvergunning en een monumentenvergunning nodig. Vergunningvrije of meldingsplichtige bouwwerken komen dus bij een monument niet voor; elke ingreep is vergunningplichtig.

De toetsing voor wijziging van een monument ligt bij de Monumentencommissie, die haar taak op dit punt gemandateerd heeft aan de monumentdeskundige in de welstandscommissie. De monumentenvergunning wordt verleend in het kader van de Monumentenverordening Apeldoorn.

Voor wijziging van een karakteristiek pand gelden in de eerste plaats de regels die het bestemmingsplan en de bouwverordening stellen. Wel is voor wijziging van een karakteristiek pand altijd een monumentenvergunning nodig. De toetsing voor wijziging van een karakteristiek pand ligt bij de Monumentencommissie, die haar taak op dit punt gemandateerd heeft aan de monumentdeskundige in de Welstandscommissie. Vergunningvrije of meldingsplichtige bouwwerken kunnen voorkomen bij karakteristieke panden. Theoretisch kan het dus zijn dat voor een bepaalde ingreep dus geen bouwvergunning nodig is, maar wel een monumentenvergunning.

Er zijn weinig beperkingen verbonden aan het in eigendom hebben/bewonen van een karakteristiek pand. Het houdt slechts in dat het pand een extra attentiewaarde heeft. Voorkomen moet worden dat zulke beeldbepalende panden verdwijnen of ingrijpend van beeld veranderen zonder dat eerst de

afweging wordt gemaakt of behoud van het pand mogelijk is. De gemeente biedt in dat kader aan om vooral in overleg en in een vroeg stadium eigenaren te helpen zoeken naar mogelijkheden c.q. oplossingen om het pand te handhaven.

Aanlegvergunning en kapvergunning.

In een aantal bestemmingsplannen, waaronder het bestemmingsplan de Parken is voor bepaalde werkzaamheden, zoals bijvoorbeeld het aanbrengen van verhardingen, een aanlegvergunningstelsel opgenomen.

De gemeente heeft een inventarisatie gemaakt van alle bijzondere bomen. Dit zijn bomen die voor hun omgeving als zeer waardevol worden beschouwd en daarom zijn beschermd. Behalve deze bijzondere bomen is ook het overige groen in de Parkenbuurt vaak zeer waardevol.

Bij een bouwplan wordt daarom bezien of het plan geen onaanvaardbare gevolgen heeft voor het groen. Het aanwezige groen kan dus tot gevolg hebben dat u uw bouwplan moet aanpassen.

Voor het verwijderen van waardevol groen heeft u een kapvergunning nodig. De vergunningverlening voor aanleg- en/of kapvergunning vindt plaats via de Milieudienst.

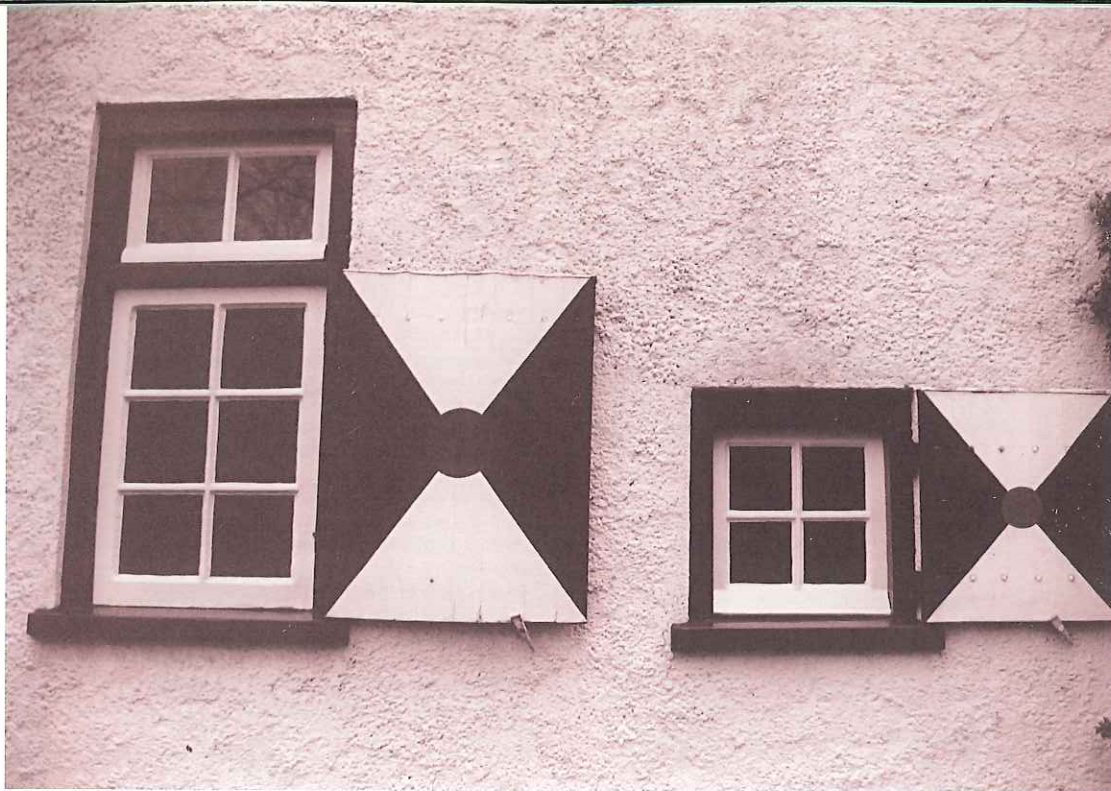
Met deze maatregelen wordt gepoogd te voorkomen dat het beeld van een fraaie groene omgeving verandert in een steenvlakte.

Over de benodigde vergunningen kunt u informatie krijgen bij de balie "Bouwen" in het Stadhuis. Tevens kunt u informatie over dit onderwerp vinden in de brochure "Bouwen in Apeldoorn", die u in het Stadhuis kunt afhalen.

Aan een monumentenvergunning zijn geen legeskosten verbonden. Een bouw-, kap en aanlegvergunning zijn wel legesplichtig.

In het algemeen kan gesteld worden dat, mits de monumentale of karakteristieke waarde van een pand wordt gehandhaafd, veranderingen in principe mogelijk zijn, zelfs bij monumenten. Het gaat vooral op de wijze waarop de veranderingen worden vormgegeven. Aanpassingen kunnen ook best op een heel moderne wijze plaatsvinden, bv. een moderne entreepartij aan een oud pand. De Parkenbuurt kent hiervan reeds enkele voorbeelden.

Doordat aan de welstandscommissie een monumenten-deskundige is toegevoegd zal bij de toetsing in die commissie tegelijkertijd (zowel voor de bouwvergunning als de monumentenvergunning) naar de monumentale kwaliteit van het pand en zijn omgeving, alsook naar de architectonische aspecten worden gekeken. Bedoeling van deze integratie is om een duidelijker en eensluidend advies te kunnen opstellen en tijdverlies te voorkomen. Overigens zijn de zittingen van de welstandscommissie voor wat betreft de behandeling van ingediende bouwplannen openbaar.

Detailopname van een kandidaat gemeentelijk monument in Hoog Soeren

4. Bestaan er voor karakteristieke panden ook subsidiemogelijkheden?

De gemeente Apeldoorn heeft een nieuw subsidiestelsel, dat zich in de eerste plaats richt op de gemeentelijke monumenten met een woonhuisfunctie. Dit nieuwe stelsel is ingegaan op 1 januari 1998. Het bureau Monumenten heeft een handwijzer gemaakt die te verkrijgen is bij de balie "Bouwen" in het Stadhuis. Hierin is ook informatie opgenomen over de provinciale en rijksregelingen.

KORTE INHOUD NIEUWE GEMEENTELIJKE BIJDRAGEREGELING

In het kort komt de nieuwe gemeentelijke bijdragerегeling op het volgende neer:

- de onderhoudsregeling staat alleen open voor gemeentelijke monumenten;
- iedere eerste aanvraag gaat vergezeld van een meerjarenonderhoudsplan;
- panden met een commercieel gebruik worden uitgesloten van onderhoudssubsidie (voor wat betreft het commercieel gebruikte deel van het pand);
- het subsidiepercentage zal in principe 25% bedragen;
- het maximale subsidiabele bedrag is afhankelijk van de waarde van het pand gerelateerd aan de Onroerend Zaak Belasting;
- de provincie heeft een koppelsubsidie beschikbaar.

In deze nieuwe subsidieregeling zullen voor Rijksmonumenten en karakteristieke panden geen mogelijkheden voor onderhoudssubsidies worden geboden. Rijksmonumenten kunnen gebruik maken van de rijkssubsidiereregelingen en hebben fiscale faciliteiten. Het herstel, cq. restauratie van "beeldversterkende" onderdelen van karakteristieke panden kan wel ondersteund worden door een restauratiesubsidie. Daarbij kan gedacht worden aan het herstel van rieten daken, het terugbrengen van een balustrade, hek, dakversiering en dergelijke, kortom voor die beeldbepalende elementen die het pand tot een karakteristiek pand maken.

Voor restauratie van panden of onderdelen daarvan zal jaarlijks een budget worden gereserveerd; hiervoor zal een gemeentelijk meerjarenplan worden opgesteld. Ondersteuning van restauraties van panden zal alleen plaatsvinden indien het past binnen dit meerjarenplan. Voorwaarde voor het verstrekken van een dergelijke ondersteuning is tevens dat de te plegen restauratie het beeld van een monumentaal ensemble herstelt of aanzienlijk verbetert. Aanvraagformulieren voor restauratiesubsidies worden op verzoek verstrekt. Alvorens u tot aanvraag overgaat overlegt het bureau Monumenten graag met u. Aanvragen dienen net als onderhoudsaanvragen ingediend te zijn voor 1 september voorafgaand aan het jaar van uitvoering.

5. Als ik mijn pand opknep krijg ik "als beloning" een hogere aanslag in de Onroerend Zaak Belasting; wordt er rekening mee gehouden dat mijn pand een monument is en / of staat hier iets tegenover?

Bij de taxatie van de Onroerend Zaak Belasting wordt de economische waarde van een pand vastgesteld. Hierbij wordt rekening gehouden met eventuele waardedrukkende factoren. Gezien de grote vraag naar monumentale panden lijkt van waardedrukkende factoren geen sprake op dit moment, maar een oordeel daarover kan moeilijk gegeven worden vanuit de monumentenzorg.

Alleen een terzake deskundige kan hierover oordelen.

Voor "wat er tegenover staat" kan worden gesteld dat in het nieuwe subsidiestelsel rekening wordt gehouden met de waarde volgens de Onroerend Zaak Belasting. De maximale onderhoudssubsidie is hieraan gerelateerd. Zo kan een monument met een waarde van bv. f 300.000 max f 45.000 (=15%) subsidie krijgen in 4 jaar en een monument met een waarde van bv. f 700.000,- maximaal f 105.000 (= 15%). Meer hierover treft u aan in de in vraag 4 genoemde handwijzer over de subsidie.

OVERIG AANVULLENDE INFORMATIE

ADVIES EN BEGELEIDING.

Om u op weg te helpen met een subsidieaanvraag of een bouwinitiatief geeft de gemeente informatie en advies over technische zaken, tuinaanleg en kleurgebruik. U wordt vooral verzocht in een vroeg stadium contact op te nemen. Telefonisch is het bureau te bereiken in de morgenuren, tussen 9 en 10 uur en per fax.

BOUW-FRAGMENTENDEPOT.

In Valburg is gevestigd het Gelders Historisch Bouwfragmentendepot. Dit depot wordt bestuurd door een commissie van het Gelders Oudheidkundig Contact. In het depot wordt sloopmateriaal van oude gebouwen bewaard dat geschikt is voor hergebruik. Het depot tracht een goede voorraad te houden van de meeste gebruikte materialen, zoals bakstenen en dakpannen. Er zijn ook allerlei andere zaken te vinden, zoals deuren, een trap of een winkelbetimmering, kerkbanken of gipsen ornamenten. Het depot werkt niet commercieel en berekent dus een minimum aan kosten. Het gaat erom dat oude materialen niet verloren gaan maar opnieuw gebruikt worden in beschermde monumenten. Het depot levert alleen materiaal als duidelijk is dat het een nieuwe bestemming krijgt in een gebouw dat op de monumentenlijst staat van het rijk of de gemeente, dus helaas niet voor karakteristieke panden. Wie materiaal aanbiedt komt in aanmerking voor een vergoeding van de vervoerskosten, de prijs komt in overleg tot stand. De afnemer zorgt zelf voor het vervoer en betaalt een redelijke vergoeding.

BOUWKUNDIGE INSPECTIES.

Gemeentelijke monumenten kunnen op kosten van de gemeente een abonnement nemen op de diensten van de Monumentenwacht Gelderland. Deze particuliere instelling, voornamelijk door de provinciale overheid gesubsidieerd, inspecteert op verzoek van eigenaren gemeentelijke- en rijksmonumenten. Zij doen dat voor een vast abonnementsbedrag van ca f 90,-. Dit abonnement betaalt de gemeente voor u. Het bijkomend uurloon, ca. f 32,- per uur, komt voor uw eigen rekening. Dit is 50 % van het uurloon, de andere helft wordt gesubsidieerd door de provincie.

De voor inspectie aangemelde gebouwen worden van onder tot boven bekeken om na te gaan wat voor onderhoud vereist is.

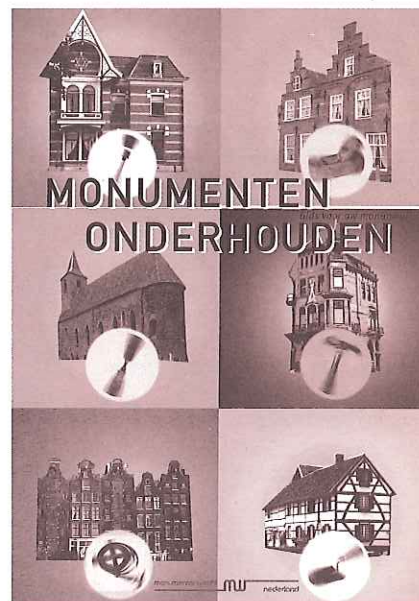
Want ... goed onderhoud is en blijft aanzienlijk goedkoper dan restaureren. Bij zo'n bouwkundige inspectie worden kleine (nood)reparaties "meegenomen". Voor het onderhoud zelf dient de eigenaar/beheerder een terzake deskundig bedrijf in te schakelen. Helaas komen karakteristieke panden niet voor een abonnement in aanmerking. Veel monumenteigenaren zijn reeds aangesloten bij de Monumentenwacht Gelderland, die jaarlijks of tweejaarlijks een inspectieronde houdt in Apeldoorn. De abonnementskosten zijn voor rekening van de gemeente Apeldoorn, nu dit jaar ook voor rijksmonumenten.

De eerste inspecties voor het inventariseren van de onderhoudsstaat van de nieuwe kandidaat Rijksmonumenten zijn/worden dit jaar allemaal uitgevoerd. De kosten hiervan worden naast het abonnement ook door de gemeente Apeldoorn aangeboden. De kennis van de bouwkundige staat van alle rijksbeschermd panden is belangrijk voor het maken van het jaarlijkse uitvoeringsprogramma in het kader van de rijkssubsidierегeling restauratie monumenten (de BRRM).

Voor de vele "nieuwe" monumenten in de provincie, niet alleen in het kader van de landelijke Monumenten Selectie Project, maar ook in het kader van de plaatselijke bijstellingen van de monumentenlijst heeft de Monumentenwacht extra teams ingezet, zo ook voor Apeldoorn.

Zo kunnen alle nieuwe rijks- en gemeentelijke monumenten tijdig "bediend" worden.

Wilt u meer weten over de Monumentenwacht, dan kunt u terecht bij het bureau Monumenten of bij de Monumentenwacht zelf. Zie ook bij "Adressen".

"MONUMENTEN ONDERHOUDEN".

Dit jaar is in het kader van het 25-jarig bestaan van de Federatie Monumentenwacht en heel toepasselijk in het Jaar van het Onderhoud door de Monumentenwacht uitgegeven het boek "Monumenten Onderhouden", gids voor uw monument. Alle monumenteigenaren en a.s. monumenteigenaren krijgen dit boek van de gemeente Apeldoorn aangeboden en toegezonden met een begeleidende brief rondom de Open Monumentendag.

Het is een praktische gids over preventief monumentenonderhoud, speciaal gericht op eigenaren, beheerders en bewoners van monumenten. Duidelijk is aangegeven wat eigenaren beter zelf kunnen doen en wanneer ze beter professionele hulp kunnen inschakelen. Het boek (112 pagina's, gebonden, in kleur en rijk geïllustreerd met tal van voorbeelden) is gebaseerd op jarenlange ervaring van Monumentenwachters. Het boek is te koop tijdens de Open Monumentendag bij de stand van en anders rechtstreeks bij Monumentenwacht Gelderland in Zetten voor f 24,50.

OPGAVEBON

Naam _____

Adres _____

Postcode/woonplaats _____

(Kandidaat) Rijks- of gemeentelijk monument of karakteristiek pand _____

meldt zich aan voor najaarscursus

Onderhoud van de Monumentenwacht Gelderland.

Voorkeursdagdeel/delen _____

Insturen aan:

Gemeente Apeldoorn, afdeling Bouwtoezicht en Monumenten,
t.a.v. Y.M.L. de Vries, Postbus 9033, 7300 ES Apeldoorn.

CURSUS ONDERHOUD DOOR DE MONUMENTENWACHT.

In het afgelopen voorjaar is voor het eerst door het bureau Monumenten in samenwerking met de heer K. Boeder van de Monumentenwacht Gelderland een cursus Onderhoud georganiseerd. In een tweetal dagdelen worden in theorie en praktijk de meest voorkomende gebreken aangeduid en hoe deze te herstellen. De deelnemers ontvangen een cursusmap waarin tal van voorbeelden en informatiebladen. Het is de bedoeling ook dit najaar weer een cursus te organiseren. Belangstellende eigenaren van beschermde en aanstaande beschermde panden kunnen zich middels de bon in deze Nieuwsbrief aanmelden. Ook tijdens de Open Monumentendag op zaterdag 12 september zullen aanmeldingsformulieren klaar liggen in de stands van zowel de Monumentenwacht Gelderland als de gemeente Apeldoorn.

Een archeoloog voor Apeldoorn en Ede

Sinds de goedkeuring van het Verdrag van Valletta (Malta) staat de archeologie hoog genoteerd op de politieke agenda's. In het verdrag is door de Europese ministers van cultuur afgesproken dat de lidstaten, meer dan tot nu toe het geval is, de zorg voor het ondergrondse culturele erfgoed serieus gaan nemen. Door de grote infrastructurele projecten en stadsuitbreidingen (Vinex) dreigt er in de komende jaren een massale vernietiging van grote delen van het bodemarchief. Een archief dat vaak al van af duizenden jaren geleden is opgebouwd. In Apeldoorn bijvoorbeeld is de oudste vondst te dateren op ca. 4000 vóór Christus.

Nederland werd tot voor enige jaren centraal vanuit de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) en enkele universiteiten "bediend" en slechts enkele grote steden hadden een gemeentelijk archeoloog in dienst. Nu dreigt de archeoloog een schaars en zeer gewild "goed" te worden. Eén voor één namen de provincies een eigen archeoloog in dienst en vanuit de gemeenten is de interesse voor het archeologiebeleid eveneens groeiende. De provincies eisen tegenwoordig van gemeenten bij bestemmingsplannen een archeologische en cultuurhistorische paragraaf.

Een probleem bij veel gemeenten is echter dat het aanstellen van een full-time archeoloog niet tot de financiële mogelijkheden behoort. We spreken dan nog niet eens over de voorwaarden om een opgravingsbevoegdheid te verkrijgen (de kosten van een veldtechnicus, depotruimte en uitrusting)!. Het blijkt echter dat er creatieve oplossingen mogelijk zijn. Het voorbeeld van de samenwerking tussen de gemeenten Apeldoorn en Ede toont dit aan.

Archeologische goudmijn

Zowel in Apeldoorn als Ede groeit in de loop van de jaren het besef dat men op een archeologische goudmijn leeft, niet in het minst door de inzet van de vrijwilligers die in en buiten de AWN (Archeologische Werkgemeenschap voor Nederland) actief waren en zijn. Beide gemeenten behoren tot de vroegst bewoonde gebieden van ons land. Er zijn sporen van bewoning vanaf het late Paleolithicum. Uit jongere periodes kennen we de vele grafheuvels, de Veluwe klokbeekers (ca. 2500 voor Christus), akkercomplexen, huisplattegronden, Romeins aardewerk en beeldjes, restanten van een grootscha-

lige ijzerwinning uit de 6e tot de 10e eeuw, karresporen, reeds lang verdwenen middeleeuwse nederzettingen etc.

Archeologisch onderzoek

Helaas ging er door bouwactiviteiten in beide gemeenten ook veel archeologische informatie verloren. Het bodemarchief valt slechts eenmaal te lezen. Wat in duizenden jaren is opgebouwd kan in minder dan één dag zijn vernietigd. Voorbeelden daarvan zijn legio. Dit gegeven gaf in zowel Apeldoorn als Ede aanleiding tot het laten opstellen van archeologische inventarisaties door de Stichting RAAP (Regionaal Archeologisch Archiverings Projekt). In 1991 en 1995 zagen de overzichtspotentie- en beleidskaarten van het landelijk gebied van respectievelijk Ede en Apeldoorn het licht. In 1996 werd die van Apeldoorn aangevuld met een cultuur-historische waardering van het stedelijk gebied. Het werd gaandeweg duidelijk, onder de enthousiaste aanvoering van de archeologie-deskundige in de Apeldoornse monumentencommissie, dat een eigen archeoloog een onontbeerlijke voorwaarde was om tot een gestructureerd archeologiebeleid te komen. Het verdrag van Valetta mist haar uitwerking niet!

Politiek enthousiasme

In 1995 kwamen in beide gemeenten beleidsnotities tot stand. Daarin werd het aanstellen van een gemeentelijk archeoloog aanbevolen. Tevens kwam de samenwerking met Ede opnieuw aan de orde. Het lag voor de hand, gelet op het gegeven dat in beide gemeenten gelijksoortige archeologische waarden aanwezig zijn, om het overleg met Ede te starten. Al gauw bleek dat beide

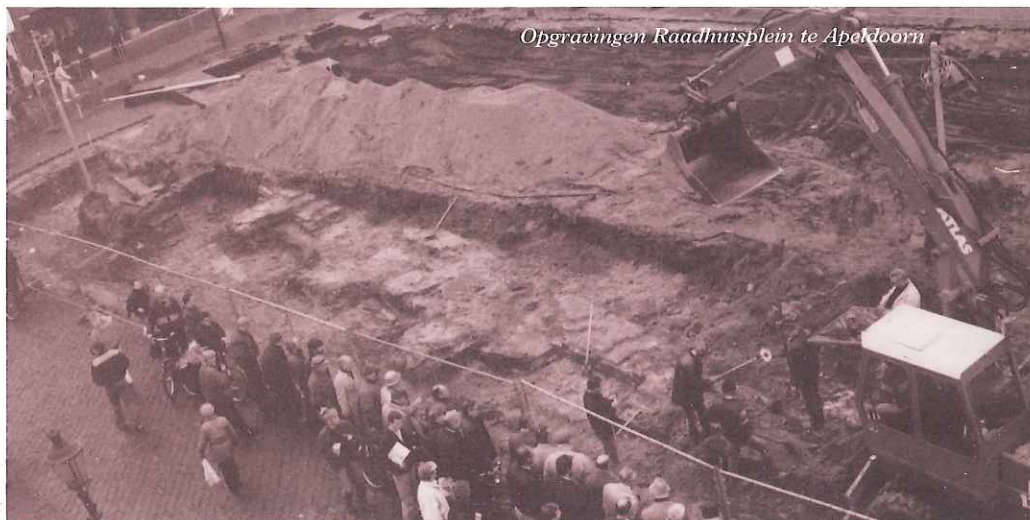
partijen het inhoudelijk geheel met elkaar eens waren over de invulling van een professioneel archeologiebeleid. De ROB werd in het overleg betrokken en de conclusie luidde dat het gezamenlijk aanstellen van een archeoloog ook op de goedkeuring van de Rijksdienst kon rekenen. Het overleg werd op bestuurlijk niveau voortgezet en in de vorm van werkbezoeken en inhoudelijke presentaties met de beide gemeenteraden besproken. In beide gemeenten was sprake van een raadsbrede steun voor dit nieuwe beleidsveld. Ook in financiële zin werd een ander degelijk afgeregeld.

Duizendpoot

De sollicitatieprocedure voor de gezamenlijke archeoloog (18 uur Ede en 18 uur Apeldoorn) is onlangs afgerond. De nieuwe medewerker van het bureau Monumenten wacht een drukke maar schone taak. Hij zal als een duizendpoot moeten functioneren, waarbij hij met name de inbedding van de archeologie in het ruimtelijk beleid voorlopig tot zijn primaire taak mag rekenen. Ook afwegingen omtrent onderzoek en opgravingen zullen een belangrijk aspect vormen, waarbij een goede samenwerking met de vrijwilligers voorop staat. Verder is draagvlakverbreding binnen de diensten en publieksvoorlichting een onderdeel van de taak. Kortom, Apeldoorn en Ede verwachten met deze aanstelling een stap te hebben gezet naar een professioneel archeologiebeleid.

Twintig jaar geleden nog werd Apeldoorn in een nota van de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek afgeschilderd als "rampgebied". Zo blijkt maar weer eens, het kan verkeren.

In een volgende bijdrage zullen we de nieuwe archeoloog vragen zich aan u voor te stellen.

Opgravingen Raadhuisplein te Apeldoorn

Behoud van een stukje Oud Apeldoorn

Gemeente trekt fors bedrag uit voor restauratie v.m. papiermolen 'De Bouwhof'.

Half verscholen achter monumentaal groen ligt midden in Ugchelen een van de allerlaatste v.m. papiermolens in de gemeente, en de allerlaatste in het stedelijk gebied, nadat voor een paar jaar de molen 'Holthuizen' door brand is verwoest. Reden waarom het gemeentebestuur met veel zorg dit belangrijke stukje cultuur-historie voor het nageslacht wil behouden door een fors subsidiebedrag ter beschikking te stellen om daarmee de restauratie te kunnen financieren. Nu gaat er aan een dergelijk besluit nogal wat vooraf.

Haalbaarheidsstudie

In het voorjaar van 1997 heeft de gemeente aan het bureau Mazzola Partners te Geldermalsen gevraagd een studie te verrichten naar de toestand van de verschillende op het terrein staande bouwdelen en de mogelijkheden tot restauratie en hergebruik. De voormalige watermolen De Bouwhof is de laatst overgebleven watermolen van een complex waar ooit drie watermolens bij elkaar hebben gestaan.

Onlangs is een groot gedeelte van het complex verkocht aan Van Berlo's projectontwikkeling. Het bureau Mazzola heeft vier varianten uitgewerkt, van een minimum variant tot het maximaal haalbare, met uiteraard de daarbij behorende kosten. Uiteindelijk is door het college van b&w gekozen voor de maximum variant. Dit betekent behalve de restauratie van het v.m. papiermolencomplex, het weer ontgraven van de inmiddels overkluisde beek achter het molenhuis en de reconstructie van het molenhoofd inclusief het als sinds vele jaren verdwenen waterrad. (zie de onderliggende tekening).

Ook een groot deel van de uitbreiding voor de wasserijfunctie uit het begin van deze eeuw, dat deel dat is voorzien van sheddaken (zaagtandkappen), zal worden gerestaureerd. Daarbij zal er wel een geheel nieuwe noordgevel gemaakt moeten worden. Vanwege zijn ligging zal deze gevel een dominante uitstraling hebben. Het is daarom om esthetische redenen dan ook geen gemakkelijke opgave voor de architect. Hij of zij zal alles moeten doen om de harmonie in het gebouw te bewaren. Ook acht het college het zinnig het restant van de fraaie ambachtelijk gemetselde fabrieksschoorsteen te handhaven en te conserveren.

Het terrein langs de Bouwhofweg zal uiterst zorgvuldig worden herverkaveld t.b.v. de bouw van een vijftal woningen. Het terrein rondom het molencomplex zelf zal voor het publiek worden ontsloten en toegankelijk gemaakt.

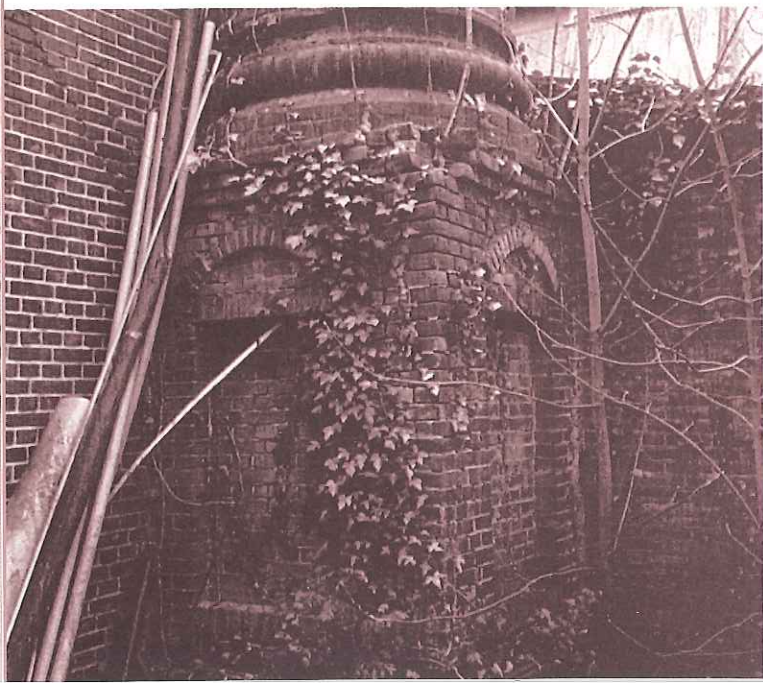
Geschiedenis

Zoals reeds gezegd vormde "De Bouwhof" oorspronkelijk onderdeel van drie bij elkaar gelegen papiermolens, te weten "Methusalem", "Hattem" (ook wel "Klein Hattem" genoemd) en "De Bouwhof". De molen "Hattem" of "Klein Hattem" wordt al genoemd in 1613 als de Arnhemse boekdrukker Jan Jansen de molen sticht en daarvoor de Ugchelse beek omlegt, hetgeen hem vele processen van boeren uit de omgeving heeft opgeleverd. Deze molen is omstreeks 1935 geheel afgebrand.

Op een foto uit dat jaar zijn nog de resten van muren te zien. De papiermolen "Methusalem" bestond reeds in 1747 en heette toen "Koopmansmolen", pas in 1828 duikt de naam "Methusalem" op. Deze molen, waarvan belangrijke delen thans nog bestaan, staat even boven "De Bouwhof" op een zijwaartse aftakking van de molenbeek.

"De Bouwhof" wordt voor het eerst genoemd in 1747. De exacte stichtingsdatum is niet bekend. In 1876 wordt "De Bouwhof" als eerste papiermolen in Apeldoorn omgebouwd tot wasserijmolen. Hiervoor waren geen grote ingrepen nodig, het waterrad zorgde voor het draaien van de wastonnen en het zuivere sprengenwater kon tevens worden gebruikt als waswater. Later ging men over op stoomkracht.

Bij "De Bouwhof" is het gehele molenwerk, zowel inwendig als uitwendig, verwijderd. Het huidige woonhuis is niet meer het oorspronkelijke, maar dateert uit 1912. De aanbouwen aan de rechterzijbeuk van het molenhuis met de zaagtandkappen dateren van resp. 1912 en 1915.

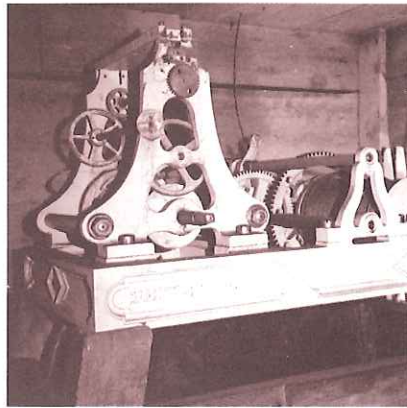

Het gelui(d) van Apeldoorn

De inventarisatie van luiklokken, klokkestoelen en torenuurwerken in de gemeente Apeldoorn, uitgevoerd door stadsbeiaardier Henri Groen, heeft verrassende resultaten opgeleverd. Behalve de reeds op de rijkslijst voorkomende monumentale klokken, blijken er in de gemeente nog een aantal klokken, klokkestoelen en torenuurwerken van vóór 1940 aanwezig te zijn, waaronder enkele zeer waardevolle 17e eeuwse klokken en uurwerken. Van de in totaal 46 aangeschreven instanties en kerken zijn er 26 daadwerkelijk bezocht en 20 telefonisch afgehandeld. Bij de Rijksdienst voor de Monumentenzorg zijn 19 aanmeldingsformulieren voor de Rijksmonumentenlijst ingediend.

De belangrijkste "vondsten" zijn de volgende objecten.

1. Apeldoorn, Paleis Het Loo, 3 klokken uit respectievelijk 1686, 1732 en 1909.
2. Beekbergen, Hervormde Kerk, klok uit 1616 van H. Wegewart met oude eiken stoel.
3. Loenen, Hervormde Kerk, 2 klokken uit 1630 en 1651 van Van Trier met oude eiken stoel.
4. Loenen, Kasteel Ter Horst, 2 klokken uit 1717 en 1728 met een uurwerk uit 1860.

Uurwerk van Huis ter Horst

Provinciaal monumentenbeleid

De provincie Gelderland is voor een belangrijk deel verantwoordelijk voor de uitvoering van het rijksmonumentenbeleid voor die gemeenten met minder dan 100 rijksmonumenten. Ook voor Apeldoorn, (met nu nog bijna 40 rijksmonumenten, doch met ingang van eind 1998 zo'n 140 monumenten), verdeelt de provincie Gelderland nu nog de beschikbare financiële middelen op basis van een weliswaar door de gemeente aangedragen behoeftenraming en prioriteitenlijst.

Als alle voorgedragen panden in de gemeente Apeldoorn eind 1998 de status krijgen van rijksmonument zal de gemeente weer zogezegd 'eigen budgethouder' worden van de rijkssubsidiegelden. Naast een deel rijksbeleid doet de provincie aan een stuk ondersteuning van het gemeentelijk beleid in de vorm van subsidieregelingen voor onderhoud en restauratie van gemeentelijke monumenten.

Met ingang van december 1997 heeft voor de gemeente de provinciale Subsidieregeling Monumentenfonds 1997 er een dimensie bijgekregen en is er met een aantal gemeenten waaronder Apeldoorn een convenant afgesloten met de provincie over de uitvoering van hun subsidieregeling. Dit convenant houdt in dat er met de provinciale sectie Monumenten, voor een proefperiode van één jaar is afgesproken dat de gemeente Apeldoorn gedurende 1998 de voorbereidende administratieve en controlewerkzaamheden, die horen bij de verlening en vaststelling van het provinciale onderhoudssubsidie voor monumenten, uitvoert. Dit om de onderhoudswerkzaamheden en koppelsubsidies beter op elkaar te kunnen afstemmen en geen dubbele controlewerkzaamheden uit te voeren. Een onafhankelijk bureau evalueert op dit moment de eerste ervaringen met deze afspraken.

Open Monumentendag 1998

Het thema van 1998 is "Steengoed, de zorg voor oude bouwmaterialen".

1998 is ook het Jaar van het Onderhoud. In het kader van dit thema heeft het Apeldoornse comité weer een leuk programma bedacht met een restauratiemarkt op het terrein van Huis ter Horst.

Naast een groot aantal ambachtelijke bedrijven - rietdekkers, schrijnwerkers, schilders, stucadoors etc. - en bedrijven die zich bezighouden met restauratie en onderhoud presenteert ook het bureau Monumenten van de gemeente Apeldoorn zich hier. Ter gelegenheid hiervan heeft het bureau Monumenten gemeend de al vaak beloofde tweede uitgave van de nieuwsbrief "Nieuws over Oud" uit te brengen. Tenslotte is er altijd actueel nieuws en zeker met het oog op het aantal monumenteigenaren, dat zich momenteel

AGENDA

In het kader van het eeuwfeest van de Inhuilgiging van Koningin Wilhelmina 1898 - 1998 zijn er in Apeldoorn een aantal van exposities de komende maanden:

28 augustus - 3 januari 1999
Kleding van Koningin Wilhelmina in Paleis Het Loo.

28 augustus - 1 november 1998
Kijk-op-dracht: 100 jaar presentaties van Nederlandse streekdrachten in het Openluchtmuseum te Arnhem.

29 augustus - 29 november 1998
Een volk presenteert zich: Streekdrachten uit de collectie van Koningin Wilhelmina 1898 - 1998 in het Historisch Museum Apeldoorn.

29 augustus 1998
Nationale dag van de klederdrachten.

30 augustus - 11 oktober 1998
Wilhelmina in beeld: Koningin Wilhelmina officieel en on-officieel in de beeldende kunst van de twintigste eeuw in het Van Reekum Museum.

12 september 1998
Open Monumentendag
"Steengoed, de zorg voor historische bouwmaterialen". Info VVV Apeldoorn.

In 1998 gerestaureerd hek
Wilhelminalinde in het Wilhelminapark

uitbreidt in onze gemeente, is het goed om voortdurend goede informatie te geven over ons werk.

De gemeente Apeldoorn subsidieert de Stichting Apeldoornse Monumenten voor het organiseren van de Open Monumentendag. Het grootste gedeelte van deze bijdrage wordt besteed aan informatie. Het comité Open Monumentendag is er weer in geslaagd een aardig jaarboekje in elkaar te zetten dat uiteraard vlak voor en tijdens de dag is te verkrijgen maar ook naderhand bij de SAM (zie "Adressen"). Kosten f 5,-. Zo'n tien jaar bij elkaar vormen de boekjes een leuke serie. Het bureau Monumenten bezit nog een grote voorraad boekjes uit het jaar 1990. Deze zullen in de stand gratis te verkrijgen zijn. Zo ook een kleine voorraad van andere jaren bij de Stichting Apeldoornse Monumenten. Het is ooit nog eens de bedoeling om een mooi omhulsel uit te brengen waarin de boekjes bij elkaar bewaard kunnen worden.

Interieur Noorderkerk (geopend tijdens de Open Monumentendag)

Kort nieuws

"BEWOOND BEWAARD".

"Bewoond, bewaard" is een vereniging van eigenaren-bewoners van rijksmonumenten. De vereniging is opgericht op 6 mei 1997 en voorlopig gehuisvest bij de Federatie Monumentenwacht Nederland te Amersfoort: Bewoond Bewaard, Postbus 791, 3800 AT Amersfoort. De vereniging richt zich niet op alle monumentale woonhuizen, maar beperkt haar bemoeienis tot woonhuizen die Rijksmonument zijn. Die hebben namelijk een duidelijk in de wet omschreven status, in tegenstelling tot provinciale en gemeentelijke woonhuismonumenten en de zogenaamde karakteristieke panden. Het bezitten en bewonen van een Rijksmonument brengt meer met zich mee dat het feitelijk gebruik van zo'n pand. Het gaat ook om het behoud van culturele waarden. De eigenaar-bewoner speelt daarbij een cruciale rol. Hij heeft niet alleen de lusten van zijn pand, maar ook de lasten. De kosten van het instandhouden van een Rijksmonument-woonhuis zijn veel hoger dan die van bijvoorbeeld een nieuwbouwwoning. Lang niet alle eigenaren/bewoners zijn goed bekend met de ingewikkelde regelingen die ministeries, provincies en gemeenten uitvaardigen en die direct of indirect met hun Rijksmonument te maken hebben. "Bewoond Bewaard" kan ze in dat labirint wegwijzen maken.

De vereniging wil op de volgende gebieden actief zijn:

1. Het behoud van rijksmonumenten op cultuurhistorisch verantwoorde wijze.
2. Het behartigen van de collectieve belangen van eigenaren-bewoners van rijksmonumenten.
3. Een Nieuwsbrief en bijeenkomsten om informatie te verstrekken over alle ontwikkelingen op het gebied van de monumentenzorg die van belang zijn.
4. Het beantwoorden van vragen en/of verwijzen naar relevante instanties met specifieke deskundigheid op juridisch (mag ik mijn monument wijzigen, waarvoor moet ik toestemming vragen, hoe groot is de bevoegdheid van de gemeente?), financieel (welke subsidiemogelijkheden, fiscale aftrekmogelijkheden, wet WOZ), bouwtechnisch (advies over onderhoud en restauratie, wat is een goeie restauratie-architect, oude bouwmaterialen?) en cultuurhistorisch (waar kan ik bouwhistorische gegevens vinden, wat is de originele staat van mijn pand, welke inrichting hoort bij de stijl van mijn pand?) gebied.

Het lidmaatschap staat open voor hen die een rijksmonument of een deel daarvan in eigendom hebben en dit monument geheel of gedeeltelijk voor bewoning gebruiken. Het lidmaatschap kost f 75,- per jaar, voor begunstigers f 50,- per jaar.

Nadere informatie is te verkrijgen bij: de Stichting Nationaal Contact Monumenten, de heer J.W. van Beusekom, tel. 020 - 6277706; De Federatie Monumentenwacht Gelderland, de heer G.J. Luijendijk, tel. 033 - 4620912;

ACTUEEL APELDOORNS BOEKEN- EN VIDEONIEUWS

"Apeldoorne, woord veur woord" door de Dialectwärgroep "Hermen Bomhof", 1998
"Veluwe anno 1920",

een uitgave van het Nederlands Filmarchief, 1998.

"Monumenten Onderhouden", gids voor uw monument, een uitgave van de Monumentenwacht Nederland, 1998.

In het kader van het Jaar van het Onderhoud verwijzen wij ook graag naar een in 1990 verschenen boek getiteld

"Monumenten en Mensen" handleiding voor particuliere monumentenzorg door Flip Groen.

Jaarboekje Open Monumentendag 1998

"Steengoed", de zorg voor historische bouwmaterialen" en vorige jaren, uitgaves van het comité Open Monumentendag van de Stichting Apeldoornse Monumenten.

"Monumentenjaarboek 1998"

een uitgave van het Nationaal Contact Monumenten met allerlei nuttige adressen en informatie om je weg te kunnen vinden in Monumentenland.

"Epoque 1998", handboek voor restauratie, renovatie en monumentenzorg in Nederland, een uitgave van TOP/COM b.v. in samenwerking met de Stichting Monumenten en het tijdschrift Monumenten, waarin adressen van tal van organisaties, instanties, gemeenten, bedrijven op het gebied van de monumentenzorg.

"MONUMENTENSLAG".

Op maandag 29 juni jl. hebben in Apeldoorn de opnamen plaatsgehad van "Monumentenslag", een informatief spelprogramma van de AVRO met als doel monumenten onder de aandacht van jongeren te brengen. In samenwerking met het Nationaal Restauratiefonds en de Stichting Open Monumentendag worden er dertien afleveringen gemaakt, die vanaf januari 1999 zullen worden uitgezonden.

In de Apeldoornse aflevering zullen beelden te zien zijn van Paleis Het Loo, het Kristalbad, Kasteel Ter Horst in Loenen, Radio Kootwijk en de Grote Kerk.

Aan de wedstrijd is prijzengeld verbonden dat ten goede zal komen aan een monument in de betreffende gemeente die dat heel hard aan onderhoud nodig heeft.

Welk monument dat in Apeldoorn is, is nog niet bekend. Kijken dus!

MEER INFORMATIE.

Het buro monumenten (zie "Adressen") houdt elke morgen telefonisch spreekuur van 09.00 tot 10.00 uur. Verder zal het buro mee gaan draaien met het donderdagavondspreekuur van de balie "Bouwen" tussen 18.00 en 19.30 uur, elke eerste donderdag van de maand, voor het eerst op donderdag 3 september 1998.

ADRESSEN

Gemeente Apeldoorn
dienst Ruimtelijk Ordening en Wonen
afdeling Bouwtoezicht en Monumenten
buro Monumenten
Postbus 9033, 7300 ES Apeldoorn
tel. 055 - 5802153 / 5802154 / 5802155 / 5802115
fax. 055 - 5801152

Provincie Gelderland dienst REW
sectie Monumenten, Postbus 9090, 6800 GX Arnhem
tel. 026 - 3599217, fax. 026 - 3599480

Rijksdienst voor de Monumentenzorg
Postbus 1001, 3700 BA Zeist
tel. 030 - 6983211, fax. 030 - 6983398

Belastingdienst Particulieren Amersfoort
Bureau Monumentenpanden
Postbus 4050, 3800 EB Amersfoort
tel. 033 - 4505222, fax. 033 - 4560870

Nationaal Restauratiefonds
Postbus 15, 3870 DA Hoevelaken
tel. 033 - 2539439, fax. 033 - 2539598

Monumentenwacht Gelderland
Postbus 95, 6670 AB Zetten
tel. 048 - 8420222

Stichting Apeldoornse Monumenten
secr. mw. F. Bruns
J.C. Wilsaan 5, 7313 HK Apeldoorn
tel. 055 - 3556456

Vereniging Oud Apeldoorn
secr. R. Werler
Middellaan 1, 7314 GA Apeldoorn
tel. 055 - 3552734

Historische Vereniging Felua
secr. mw. A. Zeckendorf
Postbus 10016, 7301 BD Apeldoorn
tel. 055 - 5211309

Archeologische Werkgroep Apeldoorn
p/a L.G. Heij
Ordermolenweg 11, 7312 SC Apeldoorn
tel. 055 - 3553688

[COLOPHON]

"Nieuws over Oud" is een uitgave van de gemeente Apeldoorn, dienst Ruimtelijke Ordening en Wonen, afdeling Bouwtoezicht en Monumenten. Het eerste nummer is verschenen in september 1995 en nog verkrijgbaar bij het buro Monumenten.

Adreswijzigingen s.v.p. doorgeven aan het buro Monumenten:
Gemeente Apeldoorn
Afdeling Bouwtoezicht en Monumenten
Postbus 9033
7300 ES Apeldoorn
tel. 055 - 5802153 / 5802154 / 5802155 / 5802115

Vormgeving en productie:
Kompaan Gelders Reclame Adviesbureau
Foto's: Monumenten Advies Bureau uit Nijmegen,
Jacinta Bierens uit Apeldoorn, H. Noback uit Apeldoorn
en het archief van het buro Monumenten.
Voorplaat: Molen De Bouwhof met het nieuwe woonhuis
gemaakt tussen 1912 en 1915. (Archief fam. Uit den Bogaard).